

וכמסורין, ממשיכה הגמרא להקשות: **וְאָמַר רַב יְהוֹדָה אָמַר שְׁמוּאֵל**,
הֲלָכְתָּא, **פּוֹתְבִין וְנוֹתְנִין** אף לאחר מיתת השכיב מרע, שכיון שצויה
 השכיב מרע לכתוב את המתנה בשטר, כוונתו ליפות את כח
 המקבל. מסיימת הגמרא: **קִשְׁיָא דְרַב אֲדָרָב** – דברי רב סותרים זה
 את זה, שלענן שכיב מרע שאמר כתבו ותנו מנה לפלוני ומת,
 דובר רב שאף על פי שיפה השכיב מרע את כחו של המקבל,
 עתה שתחול המתנה לאחר מיתתו, ואילו ב'מתנת שכיב מרע'
 שכתוב בה קנ' סובר רב שכונות הנותן במה שעשה קנ' ליתן
 למתנה גם כח של מתנת בריא, לענן שחל מחיים ואינו יכול
 לחזור בו, וכן **קִשְׁיָא דְשְׁמוּאֵל אֲדַשְׁמוּאֵל**, שהרי לענן שכיב מרע
 שאמר כתבו ותנו מנה לפלוני ומת, אמר שמואל שכיון שצויה
 השכיב מרע לכתוב את המתנה בשטר, כוונתו ליפות את כח
 המקבל, ולפיכך כותבים ונותנים אף לאחר מיתתו, ואילו ב'מתנת
 שכיב מרע שכתוב בה קנ' סובר שמואל שיש לחשוש שמא לא
 גמר בדעתו להקנות אלא לאחר מיתתו.
 המתרצה הגמרא: **דְרַב אֲדָרָב לָא**, משום שיש לפרש **הָא** –
 דברי רב, שארכביה אתרי רכשי', ויש למתנה גם כח של מתנת
 בריא, נאמרו באופן דְקִנְיָ מִיָּדָה – ויש עשו קנן סודר על המתנה,
 שמסתבר שכונתו לחזק את המתנה שיהיה לה גם כח של מתנת
 בריא. ואילו **הָא** – דברי רב לענן שכיב מרע שאמר כתבו ותנו,
 שאין כותבים ונותנים, נאמרו באופן דְלֹא קִנְיָ מִיָּדָה, אלא רק אמר
 'כתבו ותנו', שבאופן זה יתכן שכונת הנותן שהקנין יחול לאחר
 מיתתו.
 וכן **דְשְׁמוּאֵל אֲדַשְׁמוּאֵל לָא**, **קִשְׁיָא**, משום שדברי שמואל לענן
 שכיב מרע שאמר כתבו ותנו, שכותבים ונותנים, נאמרו בְּמִיָּדָה אֵת
 בְּחוֹ – שהוא שקנו ממנו כדי ליפות כח המקבל, כגון שאמר להם
 לכתוב בשטר 'וקנינו מיניו מוסיף על מתנתא דא' וקנינו ממנו
 בקנין להוסיף על מתנה זו, שאכן כוונתו להקנות בתקנת חכמים
 באמירה, אלא שהוסיף קנן כדי להקנות בלב שלם.
 הגמרא מבררת את שיטתו של שמואל בענין זה: **יְהִיב רַב נִחְמֵן בְּרַ**
יִצְחָק אַחֲרֵיהּ דְרַבָּא, **וְיְהִיב רַבָּא קִמְיָה דְרַב נִחְמֵן**, **וְקָא בְּעֵי מִיָּדָה** –
 ושאל אותו, מי ו-י וכי אָמַר שְׁמוּאֵל לגבי מתנת שכיב מרע שעשה
 קנן, שיש לחשוש שְׁמָא לֹא גָמַר לְהַקְנוֹתוֹ אֱלֵא בְשִׁטְרָא וְאִין שְׁמָר
 לאחר מיתתו, **וְהָא אָמַר רַב יְהוֹדָה**, **אָמַר שְׁמוּאֵל**, **שְׂכִיב מֵרַע שְׂכִיב**
כָּל נִכְסֵי וְאִתְרִיב, **אֵל עַל פִּי שְׁקֵנוּ מִיָּדָה**, דינו כמתנת שכיב מרע
 שאם עמד מחלוליו חוזר,

הגמרא מביאה מחלוקת אמוראים בענין שכיב מרע שנתן מתנה,
ועשה קנין: **איתמר**, **מתנת שכיב מרע**, שנתן את כל נכסיו לאחרים
במתנה, שנתבאר לעיל (map) שקונה בדיוור בלבד ואינו צריך קנין,
שכתוב בה – בשטר המתנה שנעשתה בקנין סודר, האם היא שונה
ממתנת שכיב מרע ללא קנין. **פי רב משמיה דרב אמר** – בבית
מדרשו של רב אמרו בשמו, **ארבעיה אתרי ריבשי** – הרכיבו על שני
בהמות, כלומר, חיזק את מתנתו בשני חזוקים, וכפי שיתבאר
להלן. **ושמואל אמר**, **לא ידענא מאי ארון בה** – איני יודע כיצד יש
לפסוק את ההלכה בדין זה, וכמו שיבואר.

הגמרא מבארת את המחלוקת: **פי רב משמיה דרב אמר**, **ארבעיה**
אתרי ריבשי, – היינו שהרי **היא כמתנת בריא והרי היא גם כמתנת**
שכיב מרע. **הרי היא כמתנת בריא** לענין זה **שאם עמד השכיב מרע**
מחוליו **אינו חוזר**, כדן בריא שנתן מתנה שאינו חוזר בו לעולם.
והרי היא גם כמתנת שכיב מרע לענין זה **שאם אמר השכיב מרע**
'הלואותי לפלוני' – אני נותן לפלוני את החוב שחייב לי אדם מסוים,
הלואותי קנויה לפלוני, ויפרע הלוה למקבל המתנה, כיון שיש לו
גם כח של מתנת שכיב מרע, שאילו בריא אינו יכול להקנות מלוה
על פה, מפני שמעות החוב ניתנו להוצאה ואינם בעין, ולפיכך לא
יכול לחול בהם קנין.

ושמואל אמר, **לא ידענא מאי ארון בה** – איני יודע כיצד יש לדרך
את ההלכה במתנה זו, שכיון שהיה יכול להקנות באמירה בלבד
ועשה קנין, יש לחשוש **שאם לא נמר השכיב מרע** בדעתו להקנותו
באמירה כדון השכיב מרע, **אלא חפץ להקנותו בשטר** כלומר בקנין
סודר שנכתב בשטר, ויש לחשוש שאף על פי שעשה קנין אין
דעתו להקנות במתנת בריא שיחול מעכשיו, אלא לאחר מיתה
במתנת שכיב מרע, ואין שטר יכול לחול **לאחר מיתה**,
כיון שמיד שמת קנו היושבים את הנכסים ושוב אין חלה המתנה
כלל.

הגמרא מקשה סתירה בדברי רב ושמואל: **ורמי דרב ארבה**,
ודשמואל אהשמואל – יש להקשות שרב ושמואל סותרים דבריהם,
דלשח רבין משמיה דרבי אבהו, **הווי ידעי** – היו יודעים, **שששל רבי**
אליעזר לגולה, משום רבינו – בשם רבי, **שכיב מרע שאמר כתבו ותנו**
מנה לפלוני, ומה, **אין בותבין ונותנין** לאחר מותו, משום שיש
לחשוש **שאם לא נמר** בדעתו להקנותו בעל פה **אלא לכשיכתוב**
בשטר, ואין שטר יכול לחול **לאחר מיתה**, משום שבאופן שמתנה
בשטר לא חתקנו חכמים שהיוו דברי השכיב מרע ככתובין

אגרות קודש

ב"ה, כ"ד סיון, תשט"ו

ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מעש"ק, בו כותב אודות הסברא לנסוע ל... ושואל דעתי אם לחשוב שמה אודות הסתדרות בכלל ושידוך בפרט, ונכון הדבר, ויה"ר שיהי' בהצלחה ויבשר טוב.

ובודאי למותר לעוררו שצריך להתעסק גם שם בהפצת המעיינות חוצה, מבלי התחשב כמה זמן בדעתו לשהות שם, וכידוע פתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נב"מ זי"ע בכגון דא, אשר משכן ד' מקימים היו אותו בכל הפרטים והדיוקים, אילו באותן הנסיעות בהמקומות שהי' הענין מערב עד בקר, ונעלה הענין בקר ונסעו, ובפרט שבכגון דא מוסיף זה הצלחה גם בעניניו הפרטים.

בברכה,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א

מזכיר

מסירת השטר עדיין הרי היא כמתנת שכיב כרע שנאמרה בה
ההלכה, שכל שאילו עמד היה חוזר בו, יכול לחזור בו אף קודם
שמת, וליתן את המתנה לאחר.
הגמרא מקשה שהרי כבר נחלקו בענין זה. שואלת הגמרא: והא
אפליגו בה הדין ודיןא – והרי כבר נחלקו בזה רב ושמואל, כמתנת
שכיב כרע שכתוב בה קנין, שרב סובר ששכיב מרע שעשה קנין
על מתנתו, כוונתו שיהיה למתנה כח של מתנת בריא, ולשמואל
זו מתנת שכיב מרע, ומדוע יש צורך להביא שוב מחלוקת זו.
משיבה הגמרא: צריכא – הוצרכו רב ושמואל להשמיענו את שתי
המחלוקות, משום דאי איתמר בהא – שאם היתה נאמרת רק
המחלוקת הראשונה, הייתי סבור לומר שדווקא בהא – לענין שטר
מתנה שכתוב בה קנין קאמר רב שתחול המתנה מחיים, משום דקני
מיניה – שקנו ממנו העדים בקנין סודר. אבל בהא – לענין כתב
וחיבה לזה, דלא קני מיניה – שלא קנו ממנו העדים בקנין סודר,
אלא רק מסר לו צוואתו שכתב בשטר, הייתי סבור שמסירת
השטר אינה נחשבת יפוי כח בקנין, אימא מודה ליה לשמואל –
שנא נאמר שמודה רב לשמואל באופן כזה שנחשב כמתנת שכיב
מרע שיכול לחזור בו, וממילא השני קנה. לכך נצרכת המחלוקת
השניה לחדש שאף כזה סובר רב שהרי היא כמתנת בריא.
ואי איתמר בהא – ואם היתה נאמרת רק המחלוקת השניה, הייתי
סבור בהא קאמר שמואל – שדווקא בה אמר שמואל שדינה
כמתנת שכיב מרע ויכול לחזור, כיון שלא היה קנין גמור, אבל בהך
– במחלוקת הראשונה לענין שטר מתנה שכתוב בה קנין, אימא
מודה ליה לרב – שנא נאמר שמודה שמואל לרב שהרי היא
כמתנת בריא. ולכך נצרכת המחלוקת הראשונה לחדש ששמואל
סובר שיש לחשוש שרוצה להקנות לאחר מיתה. מסיימת הגמרא:
צריכא – אכן נצרכים שתי המחלוקות.
הגמרא מביאה שבפומבדיתא שנו דין אחר: כסודא מתנו הדין – כך
שנו בישיבה בסורא את המחלוקת בין רב ושמואל לענין כתב
וחיבה לזה, אך כסודא מתנו הדין – בישיבה בפומבדיתא שנו
דין אחר, ולא הוזכרה מחלוקתם של רב ושמואל, וכך הם שנו,
אמר רב ירמיה בר אבא, שלחו ליה מבי רב לשמואל, ולמדנו רבינו,
שכיב כרע שכתב כל נכסיו לאחרים במתנה, ומסר השטר למקבלי
המתנה, וגם קנו מידי – עשו קנין סודר על המתנה, מהו – האם
יכול לחזור בו, שלח ליה – השיב להם אין אחר קנין כלום, כלומר,
שאינו יכול לבטל את הקנין, והיינו שסובר שמואל שבאופן שכתב
ומסר את השטר למקבל בנוסף לקנין, ברור שדעתו היא לתת
למתנה כח של מתנת בריא, ואינו יכול לחזור בו ממתנתו.

כידוע לנו, שלא היה קנין אלא כמתנת המתה – שכל הקנין שעשה
היה רק על דעת שימות לבסוף. ולכך אף על פי שהיה קנין, אם
עמד מחוליו יכול לחזור בו. ואם כן קשה שדברי שמואל סותרים
זה את זה, שמדברי שמואל כאן מבואר שאם מת לבסוף, קנה
המקבל, ואין חוששים שכיון שעשה קנין אין בדעתו להקנות אלא
בקנין כמתנת בריא, ואילו לענין מתנת שכיב מרע שכתוב בה
קנין, אמר שמואל שיש לחשוש שמא לא גמר בדעתו להקנות
אלא בקנין כמתנת בריא, ואין קנין לאחר מיתה.
ואתנו ליה בדיה ואשתיק – רב נחמן עשה לרבא סימן בידו, אך לא
פרש למה כוונתו, כי קם – לאחר שהלך רב נחמן, אמר רב נחמן
בר יצחק לרבא, מאי אתנו לך – מה התכוין רב נחמן לרמוז לך. אמר
ליה רבא, כוונתו היתה לרמוז, שיש להעמיד את הוראתו של
שמואל שקנה המקבל לאחר מיתת הנותן, כמינה הנותן את כחו
של המקבל, ובאופן זה מודה שמואל שאף על פי שעשה קנין, חלה
המתנה.
הגמרא מבארת מהו יפוי כח: היכי דמי מינה את כחו – מהו אותו
לשון של יפוי כח, אמר רב חסדא, שכתב לשון זה, וקנינא מיניה
מוסיף על מתנתא דא – קנינו ממנו קנין גמור להוסיף על מתנה זו,
ומפני שיתר בלשוננו אנו אומרים שדעתו להוסיף ולייפות כח
המקבל, ובאמת כוונתו היא להקנות בתקנת חכמים באמירה,
אלא שהוסיף קנין כדי לגלות דעתו שנותן בלב שלם.
הגמרא דנה בשכיב מרע שכתב את נכסיו לשני בני אדם זה אחר
זה. אומרת הגמרא: פשיטא – דין פשוט וברור הוא, שאם השכיב
מרע כתב לזה – נתן את נכסיו לאחד במתנת שכיב מרע, וכתב
שטר ראייה על המתנה, אך עדיין לא מסר לו שטר על כך, ואחר
כך כתב לזה, כלומר שנתן שוב את נכסיו לאדם אחר, וכתב לו
שטר ראייה אך לא מסר לו, היינו דבי אתא רב דימי אמר – נידון זה
דומה לדין שאמר רב דימי כשבא מארץ ישראל לבבל, דייתיקי
מכסלת דייתיקי – מתנת שכיב מרע מבטלת מתנת שכיב מרע
אחרת שקדמה לה, כלומר, שיכול, השכיב מרע לחזור בו
ממתנתו. אבל באופן שכתב ווייב לזה – שהקנה השכיב מרע את
נכסיו לאחד ומסר לו שטר על כך, ואחר כך שוב כתב ווייב לזה
– הקנה את נכסיו לאחר ומסר לו שטר על כך, נחלקו אמוראים
בדבר. רב אמר, ראשון קנה, ושוב אין השכיב מרע יכול לחזור בו.
ושמואל אמר, שני קנה, כיון שיכול השכיב מרע לחזור בו.
הגמרא מבררת מה הם טעמי רב ושמואל במחלוקתם בנידון זה:
רב אמר המקבל הראשון קנה, כיון שמסירת השטר לראשון, נחשב
כמו שעשה השכיב מרע קנין על מתנתו, שהדין בזה לשיתת רב
הרי היא כמתנת בריא. ושמואל אמר שני קנה, כיון שגם אחר

אגרות קודש

ב"ה, כ"ט סיון, תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מ"ד סיון, הנה אף שקודם קבלת התורה הנה עמא פיזיא היי מעלה וכמבואר
ברז"ל (שבת פט, ע"א) אבל בכלל לאחר קבלת התורה (והכוונה בזה גם בכל יום ויום וכמבואר בדא"ח
בדיוק בברכת התורה בברכות השחר נותן התורה לשון הווה) ובפרט בעבודה תמידית צ"ל מסודרה
ובלי פיזיות ובמילא עליו להתעסק בעניני פרנסתו עתה בהשתדלות המתאימה מבלי שתבלבל בשעת
מעשה הסברה להכנס בעבודת הישיבה, וכשישתפר המצב בהישיבה כמ"ש במכתבו הרי אז הזמן
לחשוב בפרטי ואופני עבודה שם וכן ע"ד החלטה בכללות והשי"ת יחזקו בשמירת הקביעות עתים
בתורת הנגלה והחסידות שגם זה יוסיף ברכה והצלחה בעניני פרנסתו.

בברכה.